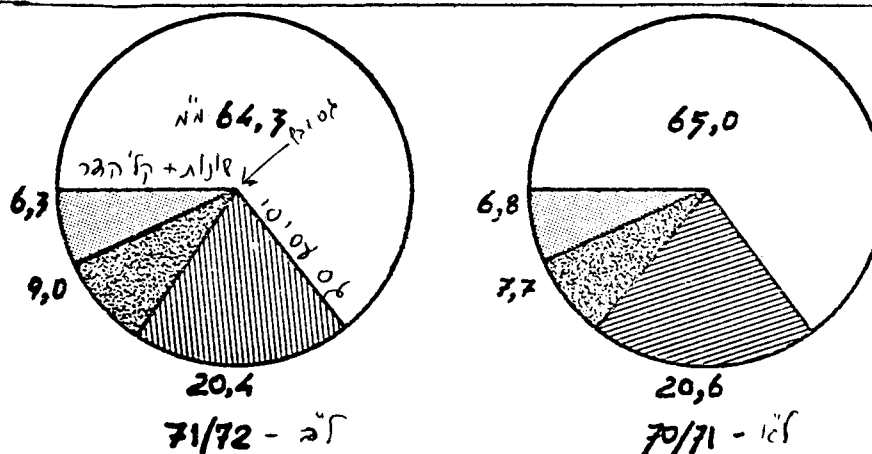

הרכב מלאי על מנת המזין השנתית באחיות

1.0. גם התמותה בוולדות היתה במשק הראשון במשק הראשון נמוך התנובה היתה בממוצע לפרה (הגבוהה ביותר ברשימה, ז"א — פוריות טובה), לעומת המשק השני שהילודה היתה רק 1.23. יבחון נא הכלכלן מה משתלם יותר. ח. עפרוני

ענף הרפת בקיבוץ „בחן“

באסיפה השנתית של בוקרי האזורים עמק חפר והשומרון חולקו פרסים למשקים מצטיינים במימשיק, ייצור והתמדה בפיתוח הענף. פרם אחד העניקו למשק קיבוצי „בחן“ ועוד שניים למשקים משפחתיים, אחד במושב כפר מונש למשפחת שכטר והשני בכפרותיים למשפחת גדלי. להלן רשימות על המשקים מקבלי הפרסים.

העדר

עדר הבקר של קיבוץ „בחן“, קיומו כשנות קיום הקיבוץ — 19 שנה. ראשיתו עם מספר פרות „פריויות“, שנרכשו במשקי הסביבה ובעמק יזרעאל. באחד באוקטובר 1972 מנה העדר — 231* (205)** פרות, 50 עגלות הרות, 177 (137) עגלות בגילים שונים, 75*** (70) עגלים, ס"ה 533

התנובה

עד שנת 1960 נעה התנובה הממוצעת השנתית לפרה בעדר בין 4,000 ל-4,500 ק"ג חלב. החל משנה זו גדל העדר בהדרגה ועימו גדלה התנובה.

* באפריל 73 — 260 פרות.

** המספרים בסוגריים ב-1.10.71.

*** המחזור השנתי כ-100 עגלים בשנה.

א. חוסר מקורות מימון עצמיים להשקעה במבנים ;

ב. אדמת טרשים בשכנות גובלת עם סככות הרפת, שאינה מתאימה לניצול חקלאי.

בשלב ראשון גדרו שטח של 20 דונם ונבנו 34 עמדות. אותו שטח חולק כעת לשניים והוסיפו בו עמדות עד 94 במספר. בחלק אחד מחזיקים את העגלות בגיל 8—13 חודש, ובשני — את העגלות בגילי הזרעה והריון עד לחודשיים לפני ההמלטה. בשטח זה כיסו לאחרונה את האבוס בגג, כמשלים את הגדרה שממול, המשמשת קוראל עם סככת צל ואבוס לפרות גבוהות-התנובה.

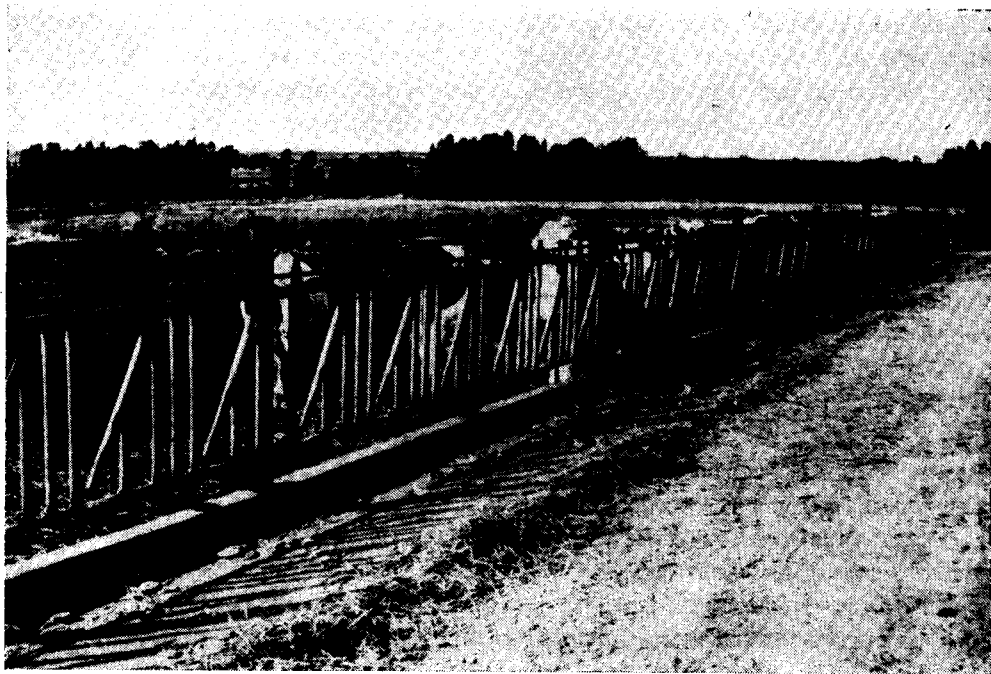
מכון חליבה

השנה הגדילו את מספר היחידות מדגם אלפא-מטיק במכון החליבה משש לשתיים-עשרה. חולבים שני אנשים, ושואפים להספק חליבה של 90—100 פרות/שעה.

בשנת 1960/61 מנה העדר 58 פרות, שהניבו בממוצע שנתי 5,939 ק"ג חלב עם 3.4% שומן. בשנת 1971/72 הגיע מספר החולבות ל-211, והניבו 7,851 ק"ג חלב עם 3.06% שומן. בשנת 1970/71 — 7,479 ק"ג חלב עם 3.17% שומן.

מבנים ותנאי שיכון

תחילתו של השיכון לבקר בסככות ריפוד השכיחות במשקים. עם התרחבותו של העדר התלבטו בבעיות השיכון וצורת המבנה. תוך חיפוי פתרונות ניצל המשק שטח מפריד בין הסככות והחזיקו בו עגלות בנות 8 חודשים, ללא סככת צל וללא קורת גג מעל האבוס. לאחר ניסיון של מספר חודשי קייץ לוהט, כשנוכחו שמצב העגלות וגדילתן מניחים את הדעת, צץ הרעיון להקים גדרת קוראל לכל העגלות, כולל ההרות עד 7 חודשי הריון מלאים. ההשקעה הכספית היתה מינימלית במשטח בטון לעמדות לפני אבוס מגודר, ללא סככת צל וגג מעל האבוס. הגורמים לייזום תוכנית זו היו :

מבנה ושטח הקוראל לעגלות במשק „בחן”

עבודה

בעבודה השקיעו 12.5 יום לפרה בשנה, כולל כל הגידול הנלווה, עבודת הריפוד והספקת הירק מהשדה (גם הכיסוח) וחלוקתו, וכן כריית התחמיץ והספקתו.

טיפול ופוריות

מטרת הטיפול מתרכזת סביב יעד אחד — חלב. את הפרות מזריעים כעבור 60 יום אחריה"מ בזרימת פרים נבחנים בלבד, שהעלו ביותר מ-400 ק"ג חמ"ש בממוצע (בינגו, לדוגמה). אם מסיבות קירבת דם, או אחרות, השימוש בזרימה הרצויה אינו אפשרי, משתמשים בזרימת פרים צעירים בני אבות אמריקאים (במגמה להזרימת דם חדש בעדר).

פרות בתנובה גבוהה, או לאחר המלטת תאור-מים, נוהגים להזריע כ-80 יום לאחר ההמלטה. בדרך כלל מזריעים למחרת גילוי ההתייחסות. עגלות מזריעים בגיל 13–14 חודש. במקרים של מצב גופני ירוד נדחית ההזרעה לזמן מה. אחוזי ההתעברות: פרות 41.8%, או 2.4 חזר-עות בממוצע להריון; עגלות 63.3%, או 1.53 חזרעות בממוצע להריון. מכלל 42 פרות שיצאו את העדר — 12 חוסלו בגלל אי התעברות, שהם 29% מכלל היוצאות.

לסיכום — המטרות העיקריות של בוקרי, "בחן" בהישגי הענף בעתיד:

1. הגדלת מספר החולבות עד ל-350 בסוף תשל"ד;
2. מינימום השקעות במבנים והבטחת רווחיות טובה מהענף.
3. טיפוח פרה חלבנית בריאה ופורייה.

ח. עפרוני

נ.ב. כחומר לרשימה שימשה רשימת צוות הבוקרים, שחולקה בדפוס ביום הכנס לעריכת האסיפה השנתית של בוקרי האזור בקיבוץ, "ב-חן". ועוד, מן הראוי לציין, לדברי המדריך הח' קליינפלד, את היחס הטוב של הנהלת המשק והחיבה הנודעת של כל חברי הקיבוץ לענף הרפת, כענף מרכזי, עיקרי וחשוב של המשק.

"לא התפתינו להצעה להתקין מכונות דואר-ואק, כי בתנאינו (חוסר מימון וצוות חולבים מנוסה) העדפנו עבודת שני חולבים, המבטיחה טיפול יתר בפרות הנזקקות לו וכן סבלנות רגור-עה יותר למבכירות" — אמר מרכז הענף.

הזנה

בשנה האחרונה הנהיגו חלוקת מנת המזון היומית במספר רב של ארוחות בכמויות מזון קטנות. מייד אחרי היאכל המ"מ מוגש המזון הגס. בצורת חלוקה זו מצליחות הפרות לאכול כמות מזון יומית גדולה יותר מאשר בשיטת האבסה גדושה, וכן מאפשר הנוהג החדש מעקב יעיל יותר אחר הנעשה בעדר.

כחודש ימים לפני ההמלטה נהנות הפרות והמבכירות ממנת מ"מ גדושה, כ-8 ק"ג ביממה. בוקרי, "בחן" סבורים, שכתוצאה מהזנה עשירה זו לא קיים עוד אצלם משבר של חוסר תיאבון אחרי ההמלטה, והפרות מסתגלות מהר יותר ובקלות יחסית להזנה המרובה הדרושה לייצור גבוה. את המבכירות מחזיקים במשך 5–6 חודש-שים אחרי ההמלטה בקבוצה נפרדת מן הפרות. העגלות בגילים 10–14 חודש והעגלות ההרות עד חודשיים לפני ההמלטה רועות בחודשי ינואר עד יוני במרעה זרוע על שכבת אדמה רדודה ורועת טרשים בקרבת המשק. שטחי המרעה גדורים ומחולקים, והעגלות מוחזקות שם יומם ולילה.

תכנון ההזנה השנתית לכלל העדר מחושב לפי: 2400 יח"מ לפרה ומבכירה, כולל הכנה; 2200 יח"מ לעגלה ועגל; ו-0.45 יח"מ לייצור ק"ג חלב.

העדר נזקק להלכה ל-1.731 מיליון יח"מ וצרך במשך השנה 1.754 מיליון. עודף צריכה ב-23,000 יח"מ, המהווים 1.33%. לייצור ק"ג אחד חלב (כולל קיום) הוציאו 0.72 יח"מ. היחס בין מ"מ לגס — 62% + 38%, בהתאם. המרעה תרם 8.15% מהמזון הגס, או 3.15% מכלל המזון. 8% מהמזון הגס (מזן ה-38) סופקו בשחת, קש ופסולת כותנה, ושאר 30% באו מירק (רודוס בעיקר), תחמיץ, קליפות פרי הדר וסלק.

על משקי — רחל ונתן שכטר, בכפר מונש וקלרה ואגון גדלי, בארותיים

מבוא

לנתונים על שני המשקים המשפחתיים, שפר-סמו מ. סלומון ומ. קליינפלד, מדריכים למספוא וגידול בקר באזור לשכת חדרה, הם הקדימו את הדברים הבאים:

„במסגרת מעקב מקצועי וכלכלי אחר משקי רפת משפחתיים נמצאו שני המשקים, שנתונייהם מתפרסמים בזה, ראויים לפרסי עידוד.

„המשקים הנ"ל הצטיינו במימשק נכון ברפת, המתבטא בתנובת חלב ושומן גבוהים, בפוריות טובה ובהצלחה בגידול עגלות ועגלים.

„משקים אלה הצטיינו גם במימשק נכון במספוא, המתבטא ביבולי מספוא גבוהים ובאיכות טובה, ומחיר יח"מ מייצור עצמי נמוך-יחסית. ראוי עוד לציין, שכל הבקר במשקים האלה הוא מגידול עצמי.”

משק גדלי, בארותיים

הרכב העדר — בתחילת תשל"ב — 15 פרות, 7 עגלות, 8 עגלים, ס"ה 30 ראש.

בסוף תשל"ב — 17 פרות, 4 עגלות, 13 עגלים, ס"ה 34 ראש.

את עליית ערכו הכספי של העדר (כסעף הכנסה) אמדו ב-14,250 ל"י.

במשך השנה הוציאו רק פרה אחת, 6% מכלל עדר הפרות, וולד אחד מת. 3 עגלות יונקות ו-2 עגלות הרות נמכרו לגידול ו-7 עגלים — לבשר.

ייצור ושיווק חלב

בממוצע שנתי נחלבו במשק 16.3 פרות, שהניבו בממוצע לפרה (לפי הביקורת) 6,679 ק"ג חלב עם 3.52% שומן.

המשק שיווק 100,000 ליטר חלב (ממוצע לפרה 6,140 ליטר = 6,336 ק"ג), במחיר ביניים של 48 אג' בעד ליטר.

ההפרש בין הביקורת לשיווק ב-343 ק"ג מוסבר בחלקו בשימוש עצמי במשק ובבית ובחלקו בהפרש השכיח בדרך כלל בין הביקורת לשיווק.

העגלים נמכרו בגיל 430 יום, במשקל ממוצע של 510 ק"ג, תוספת משקל יומית ממוצעת לעגל היתה 1.1 ק"ג.

בהזנה — האומדן של התצרוכת הנורמטיבית לקיום וייצור של העדר הסתכם ב-114,950 יח"מ, וההוצאה בפועל עלתה ב-112,800 יח"מ, תחסר של 2,150 יח"מ = 1.9%, אינם משמעותיים. לייצור ליטר חלב יצאו 0.72 יח"מ. המחיר הממוצע ליח"מ — 39.6 אג'.

הרכב מנת המזון השנתית היה מ-68% מזון מרוכז ו-32% מזון גס (כולל 10,800 יח"מ קלרי פות וסלק).

הכנסות והוצאות

ההכנסות מחלב, בשר ומכירה לגידול הסתכמו ב-72,000 ל"י + עליית ערך 14,250, ס"ה 86,250 ל"י

הוצאות הכוללות קיום העדר, ייצור החלב ובשר, מספוא, גידול בקר — הסתכמו ב-49,790 ל"י נשארה יתרה לעבודה וקבוצות 36,460 ל"י עודף ברוטו לפרה + הגידול הנלווה 2,230 ל"י עודף ברוטו לפרה 1,485 ל"י

**

משק שכטר, כפר מונש

הרכב העדר בתחילת תשל"ב — 25 פרות, 18 עגלות, 11 עגלים, ס"ה 54 ראש.

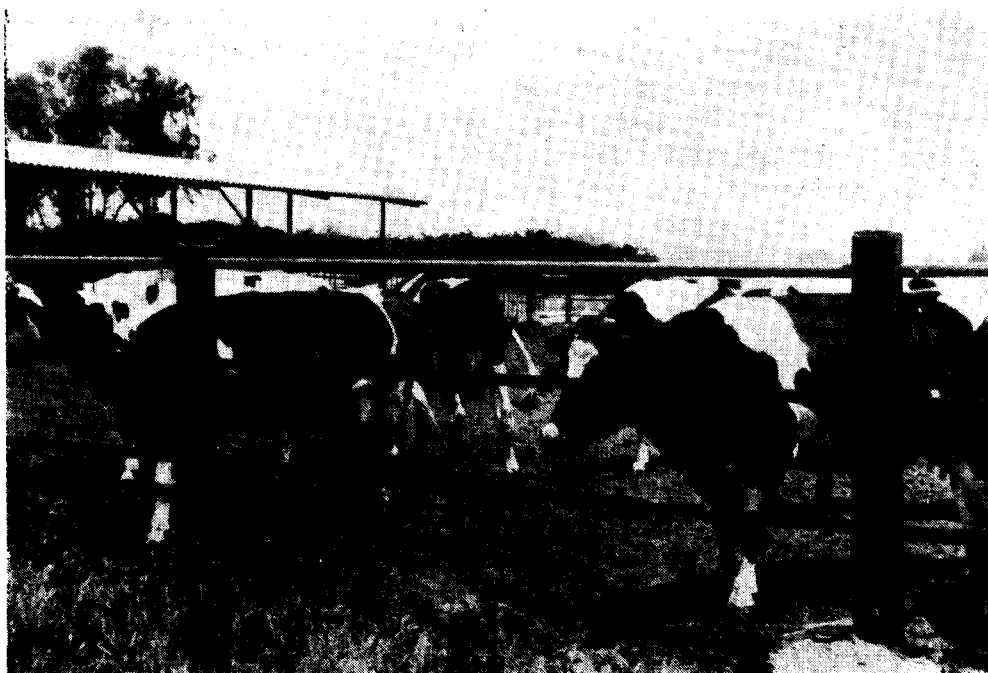
בסוף תשל"ב — 25 פרות, 26 עגלות, 16 עגלים, ס"ה 67 ראש.

את עליית ערכו הכספי של העדר (כסעף הכנסה) העריכו ב-27,500 ל"י.

במשך השנה הוציאו 5 פרות, 20.3% ממספר הממוצע של 24.6 פרות, 2 וולדות מתו. הילודה היתה 1.12 המלטות לפרה.

יִיצוֹר וְשִׁיזוֹק — יִיצוֹר הַחֵלֶב הַסֵּתֶכֶם ב־

הרכב המנה השנתית של המזון היה 71% במ"מ ו-29% במזון גס (כולל קליפות). לייצור ליטר חלב הוציאו 0.73 יח"מ. המחיר הממוצע ליח"מ — 36.5 אג', מרודוס — ייצור עצמי — 15.7 אג'.

חצר הפרות הצמודה לסככה במשק שכטר

למשקי "תנובה" (חזור)

הנדון: שינוי מדד תכולת

שומן בחלב בקר

שנים רבות נהגנו לחשב את מדד (סטנדרט) תכולת השומן בחלב בקר ב-3.5% בשנים האחר-רונות הננו עדים לירידה ניכרת, ממושכת ותדיר-ה בתכולת השומן בחלב בקר שמספקים למחל-בית.

ביוזמת התאחדות מגדלי בקר החליטה הנהלת מרכז תנובה להתאים את המדד (סטנדרט) למצב בפועל, היינו: 3.2%.

שינוי המדד אינו גורר שינוי בתשלום ליצרני חלב, כיוון שבלא-הכי היצרנים קבלו תמורה לפי אחוז השומן המצוי בחלב, שסופק למחלבות.

קביעת אחוז תכולת השומן בא להמחיש את התמורה שהיצרן מקבל בפועל בעבור ליטר חלב בקר.

כידוע, במשרדי הממשלה סוכם, שההכנסה ללי-טר חלב ליצרן ב-1973/74 תהיה 65.0 אג'. למעשה מקבל היצרן רק 63.35 אג' משום שתכולת השומן היא רק 3.2%. ההפרש של 0.3% שומן כפול במחיר 5.50 ל"י הק"ג שומן מפחית את התמורה ליצרן ב-1.65 אג'/ליטר חלב (בערך). הוזה אומר, שלמעשה ההכנסה בעבור ליטר חלב היא 63.35 אג' ולא 65.0 אג', כפי שזה חייב להיות בהתאם לחישובי התשומות המעודכנות.

מצאנו לנחוץ להמחיש הלכה למעשה לעיני כל את הפער בין החישוב להלכה לבין התמורה למ-עשה שמקבל היצרן בעבור ייצור ליטר חלב בקר.

על כן, החל מאפריל ש.ז. ייחשבו את התשלום בעבור ליטר חלב לפי תכולת שומן 3.2% — בתמורה של 63.35 אג'.

ב. דרור

ב/מרכז תנובה כ"מ

המדריך מרדכי קלינפלד
ומקבל הפרס מר שכטר

בכ-10%. בשנים קודמות היתה היציאה בגבולות 10% בלבד.

ראוי לציין, ששכטר משתתף בכל האירועים המקצועיים אזוריים ובהרצאות, תוך רצון ללמוד ולהוסיף דעת.

גם ביחס למשק גדלי בבארותיים, אפשר לציין את רוב הדברים שייחסנו לשכטר. בעלי המשק הם מן המתיישבים הראשונים בבארותיים. את רפתם פיתחו משתי פרות, אחת תקציבית ושנייה רכשו בכספם בסביבה. לא קנו בקר מהחוץ. להיפך, הם — שני המשקים — מוכרים בקר לגידול. משק גדלי גם מסודר למופת ומתבלט בנקיונו.

ח. עפרוני